

Musik kan noget særligt

Dorte Nørgaard har gennem en lang årrække arbejdet med børn og musik. Skrev speciale om babyrytmik, herunder børns musikalske udvikling på Aarhus Universitet. Specialet danner baggrund for Dortes første bog Babyrytmik, der udkom på Dansk Sang i 2003.

Bogen er blevet særdeles godt modtaget og er solgt i ca. 8000 eksemplarer. Siden er der fulgt 3 bøger, som også har fået en god modtagelse. Dorte arbejder med børn, musik, motorik og rytmik på flere musikskoler og holder også koncerter og foredrag med udgangspunkt i sine sange og bøger.

Hvordan kom du til at arbejde med børn og musik?

Jeg havde egentlig længe undervist voksne i musik; men da jeg med min ældste datter begyndte at gå til rytmik på Musikskolen Laura, blev jeg fuldstændig bidt af arbejdet med børn og musik. At se min datters begejstring gjorde, at jeg efter et stykke tid gik ned på musikskolens kontor og spurgte, om de kunne bruge mig som underviser, og det endte med, at jeg blev fast lærer dernede. Det er næsten 25 år siden, og jeg har arbejdet med børn og musik lige siden.

Din første bog var "Babyrytmik".

Hvordan blev den til?

Da jeg startede med at undervise børn, fandtes der ikke ret meget materiale for de helt små børn. Det var som om, at man tænkte, at børn først kunne lave noget med musik, når de var 3 år og opefter. Jeg studerede æstetik og kultur, mens jeg underviste, og med baggrund i min interesse valgte jeg at skrive speciale om babyrytmik. Mens jeg underviste, udviklede jeg mit eget materiale, som også indgik som en del af mit speciale. På den måde dannede specialet baggrund for bogen, og de sange, der er deri, er udsprunget deraf og derfor afprøvet i rigt mål i praksis.

Musikken lagres i hukommelsen

Hvor gamle synes du, børn bør være, før man begynder at arbejde med musik?

Et godt tidspunkt at starte på, er når de er ca. tre måneder gamle. Nogle gange kommer der nogen

med helt nyfødte babyer; men der er det egentlig ikke inden for deres behovsverden at starte på en musikskole. Når babyer er omkring tre måneder, begynder de at interessere sig mere for verden omkring sig. Det er vigtigt at starte tidligt, fordi det styrker børnene på så mange måder. Musikkens grundelementer som dynamik, rytme, puls, periode, form og melodi leges ind hos børnene, når vi synger, spiller og bevæger os sammen. De lagres i hukommelsen, så børnene senere kan hente elementerne frem, når de får brug for dem.

Hvorfor lægger du så stor vægt på, at bevægelse og musik skal følges ad?

Musik og motorik er uadskillelige, mens barnet er lille - et lille barn begynder at rukke og bevæge sig, når det hører musik. Omvendt laver barnet lyde, når det bevæger sig. Derfor er min store passion, at man kobler musik og motorik. Mens børnene er helt små, kan man virkelig gå ind og arbejde med grundmotorikken. Man kan træne de tre primære sanser: labyrintsans, kinæstesisans og taktilsans. Det er sanser, som skal fungere optimalt, for at børnene får en god grundmotorik; men som også kommer i spil i den videre udvikling. Det nytter ikke noget, hvis man med større børn begynder at lave balanceøvelser på bomme og lave svære hop, hvis ikke grundmotorikken er i orden. Derfor kan man virkelig komme langt, hvis man styrker og udvikler de primære sanser, mens børnene er helt små.

Dorte er uddannet i Æstetik og kultur med bifag i musik fra Aarhus Universitet. Efteruddannet i Elementær Musikopdragelse (EM) fra Syddansk Musikonservatorium og har en uddannelse som motorikvejleder.

Er musik- og rytmiklærer, musiker, forfatter og foredragsholder.

Er ansat på Musikskolen Laura i Aarhus, Horsens Musikskole og Kulturskolen Syddjurs..

Vores danske børnesange er en vigtig del af vores fælles kulturarv. Jeg blev helt vemodig, da jeg for nylig hørte, at "Se, den lille kattekilling" er ved at gå i glemmebogen, fordi man ikke bruger den mere. Det er rigtig ærgerligt, hvis den og andre gamle børnesange forsvinder. Det er jo historie, som jeg synes er vigtig at bevare.

Hvordan hænger musik og sprog sammen?

Børn leger med lyde og toner, fra de er helt små, og i de første leveår kan man ikke klart adskille musikalisk og sproglig udvikling, og der er i det hele taget mange fællestræk ved musik og sprog. F.eks. udvikler sang med små børn elementer, der er vigtige for både sprog- og musikudvikling, nemlig tonehøjde, puls, dynamik, rytme, betoning og pauser.

Børn elsker at synge

Når du siger, at det er så vigtigt at arbejde med børn og rytmik, hvordan kan det så være, at det ikke fylder mere i børnenes hverdag i institutionerne?

Personalet i daginstitutionerne er presset på tid og penge, og ofte har de så travlt med de helt basale opgaver, at der ikke er overskud til også at lave musik med børnene. Mange af de ansatte føler også en manglende kompetence - de føler ikke, at de mestrer at lave musik med børnene. Det er dog en stor misforståelse, for det er ikke nødvendigt, at man er nogen virtuos for at arbejde med musik og børn. Børn elsker, at man synger, leger, hopper og danser. Det ideelle ville være, hvis der var økonomi til at få musikpædagoger ud i institutionerne, hvor de både kunne lave forløb direkte med personalet og også køre rytmikforløb med børnene med personalet på sidelinjen, så de voksne kan føle sig bedre rustet til opgaven.

Du har både udgivelser, hvor du benytter dig af dine egne sange; og udgivelser, hvor du tager fat i de mere traditionelle børnesange. Hvorfor er det vigtigt også at inddrage de traditionelle børnesange?

Vores danske børnesange er en vigtig del af vores fælles kulturarv. Jeg blev helt vemodig, da jeg for nylig hørte, at "Se, den lille kattekilling" er ved at gå i glemmebogen, fordi man ikke bruger den mere. Det er rigtig ærgerligt, hvis den og andre gamle børnesange forsvinder. Det er jo historie, som jeg synes er vigtig at bevare. Derfor er det vigtigt at holde fast i nogle af de traditionelle sange også. En anden årsag til, at jeg i bogen "Syn og bevæg din baby glad" bruger netop de sange, er, at jeg gerne vil have stort fokus på motorik, og legene i bogen er lettere tilgængelige, hvis man ikke først skal til at lære en masse nye sange.

Babyrytmik

Hvorfor synes du, at din bog "Babyrytmik" også er relevant for personale i skoleregi, når den egentlig handler om helt små børn?

Bogen er som sådan ikke relevant for personale i skoleregi; men det er den udvikling, børn har været igennem, hvis de har dyrket musik som helt små. Når børn starter i skolen, er det en stor fordel for læreren, at børnene har kendskab til de førnævnte musikalske grundelementer, og at de er vant til at indgå i

sociale sammenhænge. Min tilgang til arbejdet med førskolebørn og skolebørn er i bund og grund den samme, og de børn, jeg har i indskolingsalderen, nyder fortsat godt af den legende tilgang med masser af bevægelse i musikken. Jeg mener, det er en fordel for lærerne at vide, hvordan man arbejder med børnene, mens de er små.

Hvilke oplevelser driver dig i dit arbejde?

Det er fantastisk at opleve, hvor meget musik og bevægelse fylder i små børns verden. Allerede på babyholdene kan man se, hvordan børnene efter få gange bliver fuldstændig opslugt af musikken. De bliver nærmest utålmodige, hvis der er for meget indledende snak de voksne imellem, og giver med lyde og mimik udtryk for, at nu må vi altså godt se at komme i gang. Det er også stort at høre forældrene til de lidt større børn fortælle, hvordan det er ugens højdepunkt at komme til rytmik, og at høre om, hvordan musik og sang bliver brugt i hverdagen. Det er en stor ære at gøre en forskel i børnenes liv som formidler af sang og musik. Jeg oplever jævnligt, at musik kan ændre en stemning - for nylig var jeg f.eks. ude i en vuggestue, hvor de børn, der skulle deltage i rytmik, ét efter ét kom ind på stuen. Flere af dem var utrygge og begyndte at græde, og det bredte sig hurtigt til alle børnene. Jeg greb min guitar og begyndte at spille og synge kendte børnesange, og gradvis tav de alle, blev revet med og begyndte at smile. Sådanne oplevelser er meget

livsbekræftende. Musik kan jo noget helt særligt, og det er en stor drivkraft. Det er også en stor tilfredsstillelse at være med til at sikre, at de børn, jeg har på mine hold og i institutionerne, får stimuleret og styrket deres motorik, så de er godt rustet til at deltage i leg og læring. I en tid, hvor rigtig mange børn sidder med næsen i en iPad eller computer er det også dejligt at se børn skabe venskaber og være sociale gennem musikken.

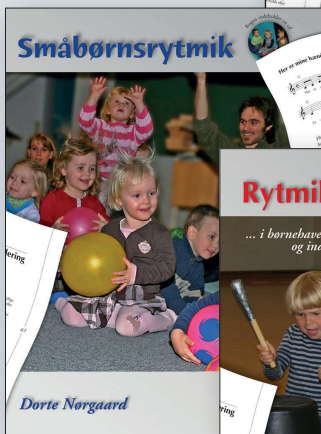
Musik understøtter kreativ tænkning

Ser du de kreative fag som hjælpefag til at blive bedre til det boglige, eller er det fag, som også skal ses som noget selvstændigt?

Der er efterhånden mange undersøgelser, som viser, hvordan musik understøtter kreativ tænkning og har en positiv effekt på eksempelvis læsning og matematik, så jeg synes bestemt, at det er ærgerligt, når man i folkeskolen fokuserer så meget på de klassisk-boglige fag, når man måske kunne opnå meget mere ved at intensivere mange af de kreative fag. Samtidig skal man selvfølgelig huske musikens værdi i sig selv; men man kommer ikke udenom, at den også har en masse sidegevinster. Når man eksempelvis lærer at spille på trommesæt, træner man krydsmodal perception - samarbejdet mellem de to hjernehalvdele - og det smitter igen af på børnenes evne til at læse og skrive. Derfor synes jeg egentlig, at musikens værdi og det, den medfører, er uadskillelige.

Der er efterhånden mange undersøgelser, som viser, hvordan musik understøtter kreativ tænkning og har en positiv effekt på eksempelvis læsning og matematik, så jeg synes bestemt, at det er ærgerligt, når man i folkeskolen fokuserer så meget på de klassisk-boglige fag, når man måske kunne opnå meget mere ved at genindføre mange af de kreative fag.

Glæd dig til
Babyrytmik - flere sange,
der udkommer på Dansk Sang
i foråret '18

Udgivelser

- ◇ *Babyrytmik*: Bog med henblik på rytmik med babyer indeholdende både en teori- og en praksisdel, hvor teordelen har fokus på børns musikalske og motoriske udvikling. Dansk Sang 2003.
- ◇ *Småbørnsrytmik*: Bog med henblik på børn fra 1-3 år, ligeledes med en teori- og en praksisdel. Dansk Sang 2006.
- ◇ *Rytmik og sjov i børnehave og indskoling*: Bog med fokus på børnehavealder og indskoling. Indeholder en del sange og lege med henblik på indlæring af musik og musikteori. Dansk Sang 2008.
- ◇ *Syng og bevæg din baby glad*: Handler primært om motorik, og om hvordan man stimulerer sin baby bedst muligt, så den får primærsanserne på plads. Det er i denne bog, at de traditionelle børnesange indgår. Dansk Sang 2013.
- ◇ *Babyrytmik - flere sange*: En ny udgivelse med 12 sange, som udkommer på Dansk Sang i løbet af foråret 2018.

Hvordan bliver du mødt med din musik, når du er rundt at undervise eller optræde for små og store børn?

Jeg er jo i den heldige situation, at de børn, jeg underviser, kommer frivilligt og af lyst. Derfor bliver jeg næsten altid mødt med glæde og forventning. Når jeg er ude at optræde, for eksempel på biblioteker, ved jeg aldrig, hvem der kommer, og hvordan jeg bliver mødt; men jeg elsker udfordringen i at prøve at nå lige netop dem, der er mødt op, uanset om de er forsigtige eller med fuld gang i. Når det lykkes, og det hele bare spiller, bliver jeg rigtig glad.

Forældre skal slippe hæmningerne

Der er mange forældre med til din undervisning - særlig sammen med de mindre børn. Hvad er deres rolle?

Forældrenes rolle er helt central, for hvis ikke de er med og bakker op, så er børnene heller ikke med. Jeg gør alt, hvad jeg kan for at skabe et trykt rum, hvor de voksne også tør synge og udfolde sig. Det er afgørende, at forældrene selv tør slippe hæmningerne og hoppe, danse og lege sammen med børnene. Det samme gælder, når jeg er ude i daginstitutioner, hvor det får en tydelig betydning for processen, hvis der er én voksen, der ikke synes, det er så fedt at deltage. Det er meget vigtigt, at man er et forbillede for sit barn, uanset i hvilken sammenhæng vi laver musik.

Hvordan får du skabt en god stemning og dejlig energi, når du arbejder med børn?

Jeg oplever, at den bedste energi opstår, når børnene (og de voksne) føler sig accepteret, hørt og set. Jeg har altid øjenkontakt med børnene mange gange i løbet af en time, og hvis et barn kommer

med en idé, så griber jeg den og bruger den i musikken. På den måde får børnenes egen musikalitet også plads til at udfolde sig - hvis et barn vil synge en sang om en flyvende madpakke, så får det lov til det. Det er også en fast bestanddel, at jeg har nogle rammesange, som skaber struktur, men som samtidig inddrager børnenes egne forslag og idéer. Jeg håber, at det lærer børnene også fremadrettet at turde bruge deres egen fantasi.

Dygtigere i fællesskabet

Hvorfor betyder arbejdet med musik og fantasi noget for børn?

Jeg tror på, at man bliver både mere kreativ og mere social. Der skabes et fællesskab, som ellers kan forsvinde lidt i en-til-en skærmtid. Det at indgå i et fællesskab er helt centralt, og jeg er overbevist om, at børn bliver dygtigere til at udtrykke sig i fællesskabet ved at lave musik.

Hvad er din ønskedrøm for musik og børn?

Min ønskedrøm er, at alle får lov at opleve musik, fordi man opnår alle de forskellige kompetencer, jeg allerede har fortalt om. Derfor håber jeg også, at der fremadrettet vil være penge i budgetterne til, at alle daginstitutioner kan have musik, uden at det skal ske på bekostning af normering eller andre vigtige poster på budgettet. Der skal skabes musik på tværs af kultur, alder og andre forskelligheder. Derudover synes jeg, at det ville være optimalt, hvis alle små babyer gik til rytmik, så forældrene fik mulighed for at arbejde med deres motorik, så børnene bliver bedre rustet fremover. Musik kan altså noget for alle aldre og i bund og grund få os i gang med at bevæge os - noget som vi gør alt for lidt. 🎵

